

เครือข่ายองค์กรบริหาร
งานวิจัยแห่งชาติ

การเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังโดยวิธีการ เขตกรรมเชิงพื้นที่ในเขตจังหวัดพิษณุโลก

จังหวัดพิษณุโลกมีการเพาะปลูกและผลิตมันสำปะหลัง เป็นพืชเศรษฐกิจอันดับที่ 3 รองลงมาจากข้าว และ ข้าวโพด มีเกษตรกรที่ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน 12,958 ครัวเรือน มีพื้นที่เพาะปลูก 181,152 ไร่ ได้ผลผลิตรวม 475,489 ตัน (ผลผลิตเฉลี่ย 2.6 ตันต่อไร่) ต้นทุนการผลิต 2,900 บาทต่อไร่ ซึ่งผลผลิตที่ได้ในปัจจุบันยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงงานอุตสาหกรรมเนื่องจากผลผลิตเฉลี่ยของเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ คือ 3-4 ตันต่อไร่ มีเกษตรกรเพียงบางรายเท่านั้นที่สามารถปลูกมันสำปะหลังได้ผลผลิตเฉลี่ยสูงถึง 7 - 10 ตันต่อไร่ เพราะมีการนำวิธีการเขตกรรมที่ดี และเหมาะสมมาใช้ในกระบวนการผลิตมันสำปะหลัง

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สนับสนุน **ดร.อมรลักษณ์ ปรีชาหาญ มหาวิทยาลัยนเรศวร และคณะ** ในการสำรวจและรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับวิธีการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรจากเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังใน อ.ชาติตระการ และ อ.พรหมพิราม จ.พิษณุโลก จำนวน 200 คน พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรมีการเตรียมดิน 3 ครั้ง และตากดินเป็นเวลา 3 - 15 วัน หลังจากนั้นจะไถแปรพร้อมยกร่อง โดยมีระยะห่างตั้งแต่ 20 - 150 เซนติเมตรเตรียมท่อนพันธุ์ยาว 20 - 50 เซนติเมตร แซ่สารเคมีเพื่อป้องกันและกำจัดเพลี้ยแป้งนำไปปลูกโดยมีระยะห่างระหว่างต้น ประมาณ 10 - 70 เซนติเมตร ปลูกแบบปักตรง/ปักเฉียง

พันธุ์ที่นิยมปลูก คือ พันธุ์เกษตรศาสตร์ 50, ระยะเวลา 5, ระยะเวลา 60, ระยะเวลา 9, ระยะเวลา 90, เกล็ดมังกร และห้วยบง 60 มีการให้น้ำแบบสปริงเกอร์ร่วมกับการให้น้ำทางผิวดิน เมื่อมันสำปะหลังมีอายุ 12 เดือน จะเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตพร้อมนำไปขายแก่พ่อค้าคนกลาง ตลาดทั่วไป และผู้ประกอบการลานมันที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำโดยขายในรูปแบบหัวมันสดและมันเส้น ลานมันมีกำลังผลิต 50 - 300 ตัน/วัน ลานตากมีขนาดกว้าง 10 - 30 ไร่ และสถานที่เก็บมีความจุตั้งแต่ 700 - 7,000 ตัน และนำผลผลิตส่งไปจำหน่ายต่างจังหวัด ได้แก่ จ.กำแพงเพชร จ.นครสวรรค์ จ.พระนครศรีอยุธยา และบริษัทคาร์กิลล์ เป็นต้น

กระบวนการผลิตที่ต่างกัน ได้แก่ วิธีการเตรียมท่อนพันธุ์ การเตรียมดิน วิธีการปลูก การเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน การป้องกันกำจัดวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืช และวิธีการเก็บเกี่ยว เป็นต้น ทำให้เกษตรกรได้รับผลผลิตและกำไรจากการขายผลผลิตแตกต่างกัน

ข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษากระบวนการผลิตและวิธีเขตกรรมของเกษตรกรคนเก่งจะนำไปถ่ายทอดแก่เกษตรกรใน จ.พิษณุโลก ผ่านกระบวนการฝึกอบรมและจัดทำแปลงสาธิตเพื่อการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโดยการสร้างเครือข่ายและชุมชนต้นแบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังต่อไป